

Θεσμοθέτηση της Πρακτικής Άσκησης

Η Επιτροπή, που ορίστηκε στην 4^η Συνάντηση των Γραφείων Πρακτικής Άσκησης των Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι. της χώρας (Θεσσαλονίκη 15/2/2013), αποτελούμενη από τους Ιδρυματικά Υπευθύνους των Γραφείων Πρακτικής Άσκησης των αντίστοιχων Α.Ε.Ι: Αλεξανδρίδη Αντώνιο, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Πατρών, Κακανά Δόμνα, Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Κορωναίο Αντώνιο, Αναπληρωτή Καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και Ταρουδάκη Μιχαήλ, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Κρήτης, με σκοπό να εισηγηθεί πρόταση αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο, που πρέπει να διέπει την Πρακτική Άσκηση στα Α.Ε.Ι. της χώρας, έχει την τιμή να γνωρίσει στην ολομέλεια της 6^{ης} Συνάντησης των Γραφείων Πρακτικής Άσκησης των Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι. της χώρας τα παρακάτω:

1. Εισαγωγή

Η Πρακτική Άσκηση αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας των φοιτητών / φοιτητριών και αφορά στην άσκηση καθηκόντων, για μικρό χρονικό διάστημα, από τον ασκούμενο σε Φορέα Υποδοχής υπό την καθοδήγηση Επόπτη Καθηγητή (ή Λέκτορα) και την επίβλεψη Επόπτη του Φορέα Υποδοχής. Τα οφέλη της διαδικασίας αυτής είναι πολλαπλά τόσο για τους ασκούμενους όσο και για τους Φορείς Υποδοχής, αλλά και για τη Σχολή/Τμήμα.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτή την πολλαπλή χρησιμότητα της Πρακτικής Άσκησης, στη συνολική εκπαίδευση του φοιτητή / φοιτήτριας, στη βελτίωση των Σχολών/Τμημάτων και των Φορέων Υποδοχής, είναι προφανές ότι η Πρακτική Άσκηση θα πρέπει να έχει συνέχεια και βελτίωση. Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι η βιωσιμότητα είναι απόλυτα συνδεδεμένη με τη χρηματοδότησή της αλλά και τη θεσμοθέτησή της.

2. Στοιχεία Θεσμοθέτησης

Η έννοια «Θεσμοθέτηση» πρέπει να ορίζεται απαραίτητα από τα παρακάτω στοιχεία: 1. μάθημα - πιστωτικές μονάδες - βαθμολογία, 2. κωδικός μαθήματος - διδασκων, 3. εξάμηνο, 4. διάρκεια, 5. περίοδος πραγματοποίησης, 6. κριτήρια επιλογής, 7. εποπτεία, 8. κανονισμός Πρακτικής Άσκησης και 9. οδηγός σπουδών.

2.1. Μάθημα - πιστωτικές μονάδες – βαθμολογία

Η Πρακτική Άσκηση πρέπει να αποτελεί μάθημα εξαμήνου, κατά προτίμηση των τελευταίων ετών σπουδών. Μπορεί να είναι υποχρεωτικό ή επιλογής ή κατ' επιλογήν υποχρεωτικό, ανάλογα με τις ανάγκες της Σχολής/Τμήματος. Μπορεί να έχει προαπαιτούμενα μαθήματα, αλλά σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να είναι συνδεδεμένο με ορισμένη μόνο κατεύθυνση σπουδών, και συγκεκριμένο μάθημα, αλλά να καλύπτει όλα τα αντικείμενα της Σχολής/Τμήματος. Ωστόσο, είναι στην ευχέρεια της Σχολής/Τμήματος να συνδέει το αντικείμενο της Πρακτικής Άσκησης με το αντικείμενο της κατεύθυνσης ή άλλες εκπαιδευτικές υποχρεώσεις όπως η διπλωματική κ.α. Πρέπει οπωσδήποτε να δίνει Πιστωτικές Μονάδες (ECTS) και προτείνεται αυτές να είναι 4 ECTS ανά πλήρη μήνα απασχόλησης (22 εργάσιμες μέρες, και 6 ώρες ανά ημέρα). Οι μονάδες ECTS, που αποδίδονται στην Πρακτική Άσκηση, μπορεί να προσμετρούνται κανονικά στις απαιτήσεις λήψης πτυχίου και να αντιστοιχούν σε αυτά ενός εξαμηνιαίου μαθήματος. Είναι στη διακριτική ευχέρεια της

Σχολής/Τμήματος να δίνει βαθμό στο Μάθημα «Πρακτική Άσκηση» ή αυτό να μην αποτελεί βαθμολογούμενο μάθημα (pass/failed).

2.2. Κωδικός Μαθήματος - διδασκων

Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής/Τμήματος, το Μάθημα «Πρακτική Άσκηση» πρέπει να έχει κωδικό μαθήματος και διδάσκοντα τον Επιστημονικό Υπεύθυνο ή εναλλακτικά συνδιδασκαλία με τους επόπτες Καθηγητές (ή Λέκτορες).

2.3. Εξάμηνο

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, θα πρέπει να οριστεί το/τα πρότυπο/α εξάμηνο/α στο/α οποίο/α οι φοιτητές μπορούν να πραγματοποιήσουν την Πρακτική τους Άσκηση. Προτείνεται, η Πρακτική Άσκηση να αποτελεί μάθημα των τελευταίων εξαμήνων σπουδών, όπου οι φοιτητές/φοιτήτριες έχουν αποκτήσει αρκετές γνώσεις, έτσι ώστε να μπορούν να αντιλαμβάνονται την εφαρμογή τους στην πράξη και με τον τρόπο αυτό να ικανοποιείται ένας βασικός στόχος της Πρακτικής Άσκησης. Το/τα εξάμηνο/α πραγματοποίησης Πρακτικής Άσκησης θα πρέπει να ορίζονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής/Τμήματος.

2.4. Διάρκεια

Θα πρέπει να ορίζεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής/Τμήματος, η χρονική διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης. Η απόφαση θα πρέπει να ληφθεί με γνώμονα τις υποχρεώσεις σπουδών των φοιτητών/φοιτητριών, τα αντικείμενα της Πρακτικής Άσκησης και τους συνεργαζόμενους Φορείς Υποδοχής. Η Πρακτική Άσκηση δε μπορεί να έχει διάρκεια μικρότερη των δύο μηνών. Να υπάρχει η δυνατότητα η Πρακτική Άσκηση να μπορεί να πραγματοποιηθεί σε δύο φάσεις σε 2 διαφορετικά έτη σπουδών, εφόσον το επιθυμεί η Σχολή/Τμήμα (για να μη δημιουργήσει πρόβλημα στο χρόνο σπουδών των φοιτητών). Για παράδειγμα, εάν η Πρακτική Άσκηση έχει συνολική διάρκεια 4 μήνες, να μπορεί ο φοιτητής/φοιτήτρια να πραγματοποιήσει 2 μήνες Πρακτική Άσκηση τον ένα χρόνο και 2 μήνες τον επόμενο χρόνο, εφόσον το επιθυμεί ο ίδιος. Όταν ολοκληρωθεί και η δεύτερη φάση, τότε μόνο ο φοιτητής/φοιτήτρια να πιστώνεται με τα ECTS (ή τις διδακτικές μονάδες). Προτείνεται, ωστόσο, η Πρακτική Άσκηση, που γίνεται σε δυο φάσεις, να πραγματοποιείται στον ίδιο Φορέα. Σε κάθε περίπτωση ο τρόπος και χρόνος της επιλογής της Πρακτικής Άσκησης από τους φοιτητές/φοιτήτριες πρέπει να αφεθεί στην ευχέρεια των Σχολών/Τμημάτων.

2.5. Περίοδος Πραγματοποίησης

Όπως και για τη διάρκεια, έτσι και για την περίοδο πραγματοποίησης της Πρακτικής Άσκησης η Γενική Συνέλευση της Σχολής/Τμήματος, θα πρέπει να ορίσει τους ημερολογιακούς μήνες, στους οποίους θα πραγματοποιείται η Πρακτική Άσκηση. Η απόφαση αυτή θα πρέπει να βασίζεται, όπως και στη διάρκεια, στις υποχρεώσεις σπουδών των φοιτητών/φοιτητριών, στα αντικείμενα της Πρακτικής Άσκησης και στους συνεργαζόμενους Φορείς Υποδοχής.

2.6. Κριτήρια Επιλογής

Είναι εξαιρετικά σημαντικό η επιλογή των φοιτητών/φοιτητριών, που θα πραγματοποιήσουν Πρακτική Άσκηση, στην περίπτωση που ο αριθμός των ασκούμενων είναι περιορισμένος, να μη γίνεται αυθαίρετα ή τυχαία (π.χ. με κλήρωση), αλλά να βασίζεται σε συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής, τα οποία θα είναι ακριβώς τα ίδια για όλους τους φοιτητές/φοιτήτριες, αποφεύγοντας έτσι τον κίνδυνο της διάκρισης μεταξύ τους. Τα κριτήρια επιλογής αποτελούν απόφαση της Σχολής/Τμήματος, αλλά θα πρέπει να είναι εκπαιδευτικά και όχι κοινωνικά ή οικονομικά, π.χ. αριθμό πιστωτικών μονάδων που έχει πιστωθεί ο υποψήφιος ασκούμενος, προαπαιτούμενα μαθήματα, Μ.Ο. βαθμολογίας υποχρεωτικών μαθημάτων, ή μαθημάτων που σχετίζονται με το αντικείμενο της Πρακτικής Άσκησης και έχουν γίνει εκ των προτέρων γνωστά στους φοιτητές/φοιτήτριες, κλπ.

2.7. Εποπτεία

Η εποπτεία είναι απαραίτητο στοιχείο βελτίωσης του θεσμού της Πρακτικής Άσκησης και ασκείται από Καθηγητή (ή Λέκτορα). Ωστόσο είναι δυνατή η ανάθεση εποπτείας και σε Ε.Ε.ΔΙ.Π., μετά από απόφαση της Σχολής/Τμήματος, όταν αυτό κρίνεται απολύτως απαραίτητο. Πέρα από το εμφανές κομμάτι, δηλαδή την επίβλεψη του ασκούμενου στο χώρο Πρακτικής Άσκησης από τον επόπτη Καθηγητή (ή Λέκτορα), η εποπτεία σε πολλές περιπτώσεις εξυπηρετεί και άλλους σκοπούς. Εξυπηρετεί την άμεση και ασφαλέστερη μετάδοση της πληροφορίας από το Φορέα Υποδοχής προς το Πανεπιστήμιο, η οποία μπορεί να οδηγήσει στη βελτίωση των Προγραμμάτων Σπουδών. Από την άλλη πλευρά, ο Φορέας Υποδοχής έχει τη δυνατότητα να πληροφορηθεί γρηγορότερα για το τι καινοτόμο και τι υπηρεσία υπάρχει στα Πανεπιστήμια. Επίσης, αν ζητούμενο είναι η Πρακτική Άσκηση να υποστηρίζει δευτερογενώς διπλωματικές εργασίες, τότε είναι απαραίτητο ο επόπτης Καθηγητής (ή Λέκτορας), να επισκέπτεται τον ασκούμενο στο χώρο Πρακτικής Άσκησης. Για τους λόγους αυτούς, η εποπτεία αποτελεί σημαντικό στοιχείο της θεσμοθέτησης της Πρακτικής Άσκησης και πρέπει να αναφέρονται στον κανονισμό της Πρακτικής Άσκησης οι υποχρεώσεις του επόπτη Καθηγητή (ή Λέκτορα), π.χ. επίσκεψη στους χώρους άσκησης, αξιολόγηση των ασκούμενων, αξιολόγηση των Φορέων Υποδοχής, κλπ., τον οποίο και συνιστούμε να ετοιμάσουν όλες οι Σχολές/Τμήματα.

2.8. Κανονισμός Πρακτικής Άσκησης

Θα πρέπει η Γενική Συνέλευση της Σχολής/Τμήματος να προβεί στη σύνταξη ενός κανονισμού Πρακτικής Άσκησης, όπου θα ορίζονται οι υποχρεώσεις του φοιτητή/φοιτήτριας, άδειες, διευκολύνσεις σπουδαστών, κλπ., αλλά και του Φορέα Υποδοχής, καθώς και τα θέματα διασφάλισης κριτηρίων ποιότητας (κριτήρια επιλογής φοιτητών/φοιτητριών και Φορέων, εποπτεία, αξιολόγηση, κ.ά.).

2.9. Οδηγός Σπουδών

Όλα τα παραπάνω στοιχεία θα πρέπει να αναφέρονται ρητά στον Οδηγό Σπουδών της Σχολής/Τμήματος.